

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра менеджменту ім. проф. Й. С. Завадського

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет аграрного менеджменту
«18» червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТА ЕКОНОМІЧНОЮ
БЕЗПЕКОЮ»**

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність D3 Менеджмент

Освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування»

Факультет аграрного менеджменту

Розробники: Вікторія СОТНИК, доцент кафедри менеджменту ім. проф.
Й. С. Завадського кандидат економічних наук, старший дослідник

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни «Управління ризиками та економічною безпекою»

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань та практичних навичок щодо застосування методів і підходів до зниження ризиків у діяльності суб'єктів господарювання та формування концептуальних основ безпекоорієнтованого управління. Завданнями навчальної дисципліни є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з питань сутності основних понять управління ризиками та економічною безпекою; ознайомлення з організацією управління ризиками, методами та критеріями прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності; розкриття особливостей організації управління системою економічної безпеки та стратегії економічної безпеки підприємства.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, ступінь вищої освіти		
Ступінь вищої освіти	<i>магістр</i>	
Галузь знань	<i>D Бізнес, адміністрування та право</i>	
Спеціальність	<i>D3 Менеджмент</i>	
Освітня програма	<i>Менеджмент організацій і адміністрування</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	2	2
Лекційні заняття	20 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	20 год.	16 год.
Лабораторні заняття	- год.	- год.
Самостійна робота	110 год.	94 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета - формування у майбутніх фахівців теоретичних знань та практичних навичок щодо застосування методів і підходів до зниження ризиків у діяльності суб'єктів господарювання та формування концептуальних основ безпекоорієнтованого управління.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію.

СК11. Здатність діагностувати конкурентоспроможність організації та використовувати інструменти антикризового управління організацією.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах.

ПРН8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією.

ПРН14. Вміти визначати конкурентоспроможність організації, формувати її конкурентні переваги та розробляти систему заходів антикризового управління організацією.

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Управління ризиками та економічною безпекою»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
Модуль 1. Управління ризиками									
Тема 1. Теоретичні основи управління ризиками та економічною безпекою	1		2	2	55		2	2	47
Тема 2. Класифікація ризиків, їх види та причини виникнення	2		2	2			2	2	
Тема 3. Організація управління ризиками	3		2	2				2	
Тема 4. Методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності	4-5		4	4				2	
Разом за модулем 1		60	10	10	55	59	4	8	47
Модуль 2. Управління економічною безпекою									
Тема 5. Методи визначення рівня економічної безпеки	6		2	2	55		2	2	47
Тема 6. Організація управління системою економічної безпеки	7		2	2			2	2	
Тема 7. Стратегія економічної безпеки підприємства	8		2	2			2	2	
Тема 8. Управління ризиками в системі економічної безпеки	9-10		4	4				2	
Разом за модулем 2		60	10	10	55	61	6	8	47
Усього годин		120	20	20	110	120	10	16	94

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні основи управління ризиками та економічною безпекою	2
2	Тема 2. Класифікація ризиків, їх види та причини виникнення	2
3	Тема 3. Організація управління ризиками	2
4	Тема 4. Методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності	4
5	Тема 5. Методи визначення рівня економічної безпеки	2
6	Тема 6. Організація управління системою економічної безпеки	2
7	Тема 7. Стратегія економічної безпеки підприємства	2
8	Тема 8. Управління ризиками в системі економічної безпеки	4
	Разом	20

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінарське заняття 1. Теоретичні основи управління ризиками та економічною безпекою	2
2	Практичне заняття 1. Класифікація ризиків, їх види та причини виникнення	2
3	Практичне заняття 2. Організація управління ризиками	2
4	Практичне заняття 3. Методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності	4
5	Практичне заняття 4. Методи визначення рівня економічної безпеки	2
6	Практичне заняття 5. Організація управління системою економічної безпеки	2
7	Практичне заняття 6. Стратегія економічної безпеки підприємства	2
8	Практичне заняття 7. Управління ризиками в системі економічної безпеки	4
	Разом	20

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1. Управління ризиками	55
2	Самостійна робота 2. Управління економічною безпекою	55
	Разом	110

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних робіт.

7. Методи навчання *(вибрати необхідне чи доповнити)*:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Управління ризиками		
Семінарське заняття 1. Теоретичні основи управління ризиками та економічною безпекою	ПРН 1, 8 Знати місце і значення, ризиків у та їх впливу на діяльність підприємства.	10
Практичне заняття 1. Класифікація ризиків, їх види та причини виникнення	Знати поняття, принципи та етапи управління ризиками. Розуміти методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності діяльності підприємства. Вміти складати матрицю оцінки ризиків та розробляти заходи з їх мінімізації залежно від ступеня значимості.	10
Практичне заняття 2. Організація управління ризиками		10
Практичне заняття 3. Методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності		20
Самостійна робота 1		20
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Управління економічною безпекою		
Практичне заняття 4. Методи визначення рівня економічної безпеки	ПРН 8, 14 Знати методи визначення рівня економічної безпеки.	10
Практичне заняття 5. Організація управління системою економічної безпеки	Володіти інструментами організації управління системою економічної безпеки	10
Практичне заняття 6. Стратегія економічної безпеки підприємства	Вміти визначати цілі та розробляти стратегію економічної безпеки підприємства.	10
Практичне заняття 7. Управління ризиками в системі економічної безпеки	Розуміти важливість управління ризиками в системі економічної безпеки підприємства	20
Самостійна робота 2		20
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Екзамен/залік		30
Всього за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
---	--

Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи у вигляді доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально в дистанційному режимі (у онлайн формі за погодженням із деканом факультету і лектором курсу).

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Електронний навчальний курс навчальної дисципліни «Управління ризиками та економічною безпекою» (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4899>).
2. Балановська Т. І., Гогуля О. П., Сотник В. В. Управління ризиками та економічною безпекою: навчальний посібник. Київ: ЦП «Компринт». 2025. 299 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Боровик М. В. Ризик-менеджмент : конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 63 с.
2. Бугріменко Р.М., Смірнова П.В. Б 90 Ризикологія: навч. посіб. / Р. М. Бугріменко, П. В. Смірнова. Харків: ТОВ «Видавництво «Форт», 2022. 148 с.
3. Гобела В. В., Живко З. Б., Леськів Г. З., Мельник С. І. Управління кризовими ситуаціями : Львів : ЛДУВС, 2022. 228 с.
4. Каличева Н. Є., Воловельська І. В., Соломніков І. В. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: Конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2023. Ч. 1. 59 с.
5. Калініченко З. Д. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент». Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.
6. Кравченко М. О., Бояринова К. О., Копішинська К. О. Управління ризиками: навчальний наочний посібник для студентів спеціальності 073 «Менеджмент». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 432 с.
7. Кривов'язюк І. В. Антикризове управління підприємством : навчальний посібник. 3-тє видання, доповн. і переробл. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 396 с.
8. Кущик А. П. Управління ризиками : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 119 с.
9. Скопенко Н.С., Федулова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І. Економічні ризики: методи вимірювання та управління : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 348 с.